

Şekil Değiştirebilen Kanatlara Sahip Bir İnsansız Hava Aracının Tasarımı, Üretimi ve Uçuş Testleri

Prof. Dr. Yavuz YAMAN , Prof. Dr. Serkan ÖZGEN , Doç. Dr. Melin ŞAHİN
Y. Doç. Dr. Güçlü SEBER , Evren SAKARYA , Levent ÜNLÜSOY , E. Tolga İNSUYU

*Havacılık ve Uzay Mühendisliği Bölümü
Orta Dođu Teknik Üniversitesi*

Özcan Ertem, Zafer Purut , Serdar Çora ve Özgür Vural

TUSAŞ, Türk Havacılık ve Uzay Sanayii A.Ş.

Şekil Değiştirebilen Kanatlara Sahip Bir İnsansız Hava Aracının Tasarımı, Üretimi ve Uçuş Testleri

TÜBİTAK 1001 projesi olarak (TÜBİTAK 107M103, Taktik İnsansız Hava Araçlarının Göreve Uyumlu Kanatlarında Kambur ve Burulma Etkisinin Çırpma ve Kontrol Yönünden Analizi) 01 Ekim 2007 tarihinde başlayan ve 31 Mart 2011 tarihinde sona eren çalışmanın nihai hedefi daha az yakıtla daha uzun süre havada kalabilecek; çevreye duyarlı hava taşıtlarının tasarımına katkı sağlamaktır.

Şekil Değiştirebilen Kanatlara Sahip Bir İnsansız Hava Aracının Tasarımı, Üretimi ve Uçuş Testleri

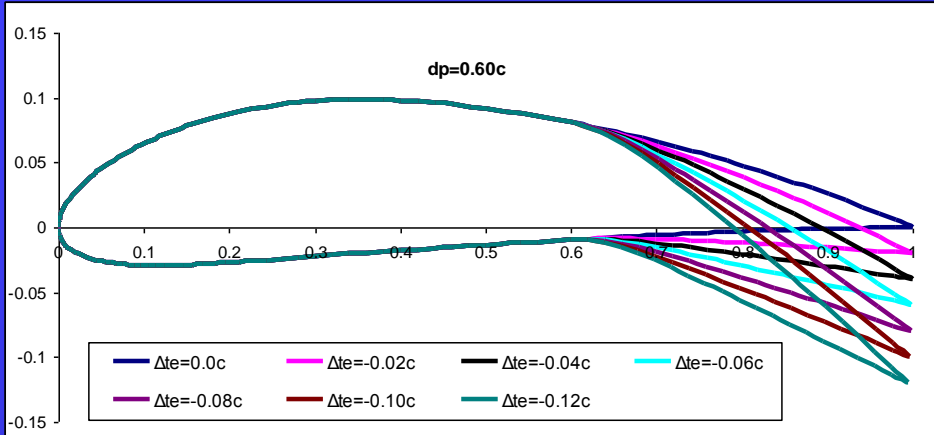
- . İnsansız Hava Aracı ODTÜ Havacılık ve Uzay Mühendisliği Bölümünde tasarlanmıştır.
  - . Aerodinamik analizler ANSYS®/FLUENT paket programları kullanılarak yapılmıştır.
  - . Yapısal analizler MSC®PATRAN/NASTRAN paket programları kullanılarak yapılmıştır.
  - . Aeroelastik analizler MSC®PATRAN/FLDS paket programları kullanılarak yapılmıştır.
-
- . Kanat tasarımının doğrulanması için gerekli yer titreşim testleri ODTÜ Havacılık ve Uzay Mühendisliği Bölümünde yapılmıştır.
  - . İnsansız Hava Aracının üretim ve modifikasyonları TUSAŞ, Türk Havacılık ve Uzay Sanayii Prototip Atölyesi tarafından yapılmıştır.
  - . İnsansız Hava Aracının taksi, sıçrama ve uçuş testleri TUSAŞ, Türk Havacılık ve Uzay Sanayii Uçuş Test Başkanlığı tarafından yapılmıştır.

Şekil Değiştirebilen Kanatlara Sahip Bir İnsansız Hava Aracının Tasarımı, Üretimi ve Uçuş Testleri

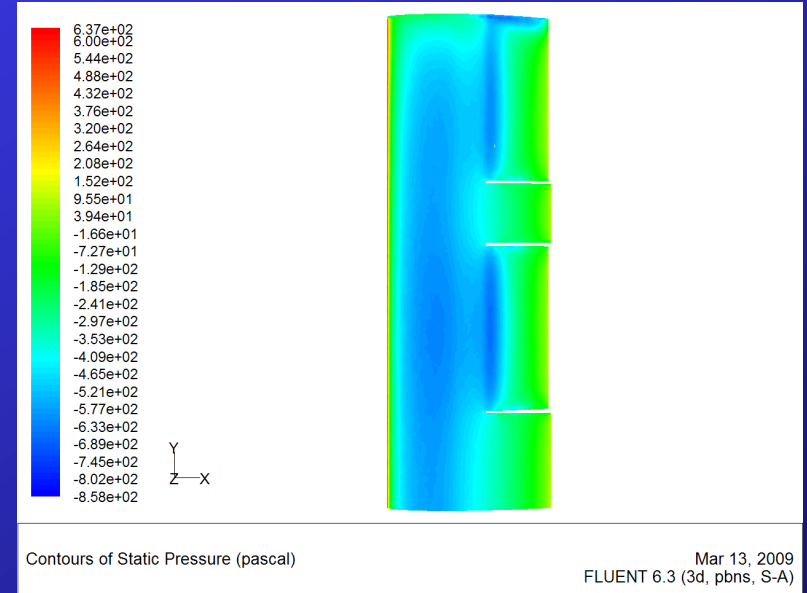
TAI

■ Aerodinamik analizler

Aerodinamik analizler NACA4412

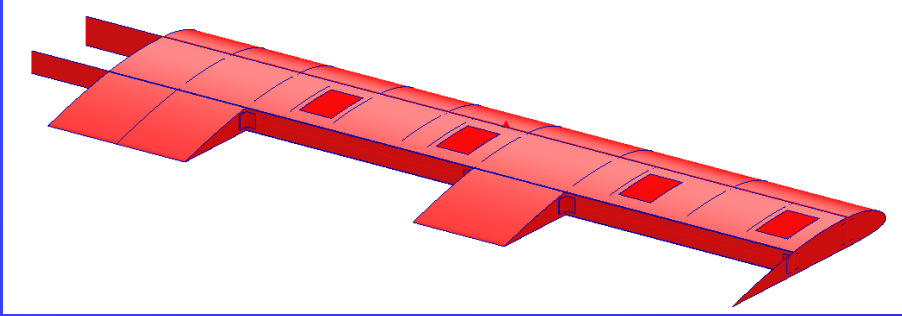
kanat kesiti için yapılmıştır.

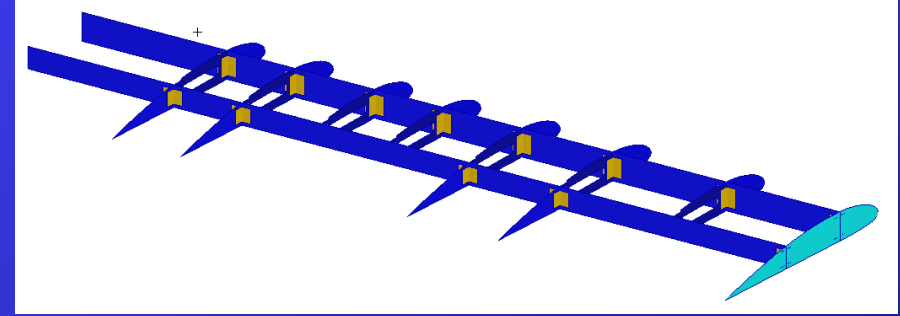
**Kanat üst yüzeyindeki üç boyutlu
aerodinamik analiz sonuçları**

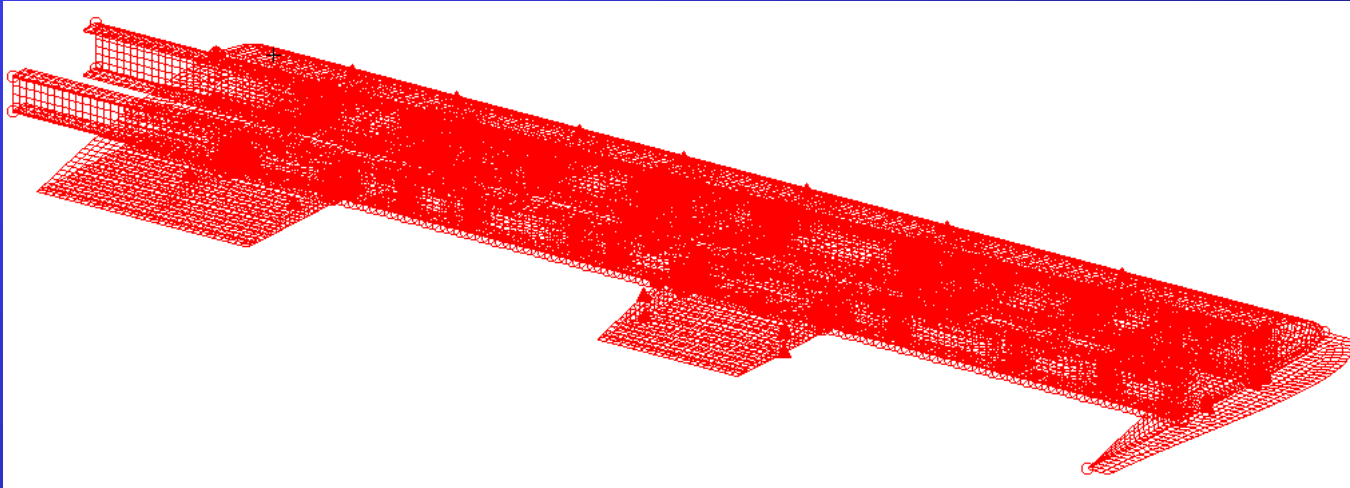
Şekil Değiştirebilen Kanatlara Sahip Bir İnsansız Hava Aracının Tasarımı, Üretimi ve Uçuş Testleri

Kanat dış geometrisi

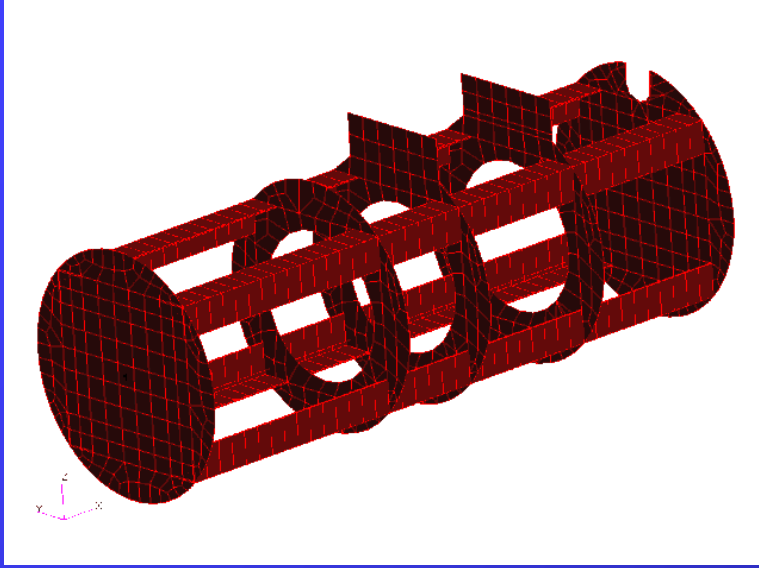
Kanat iç yapısı

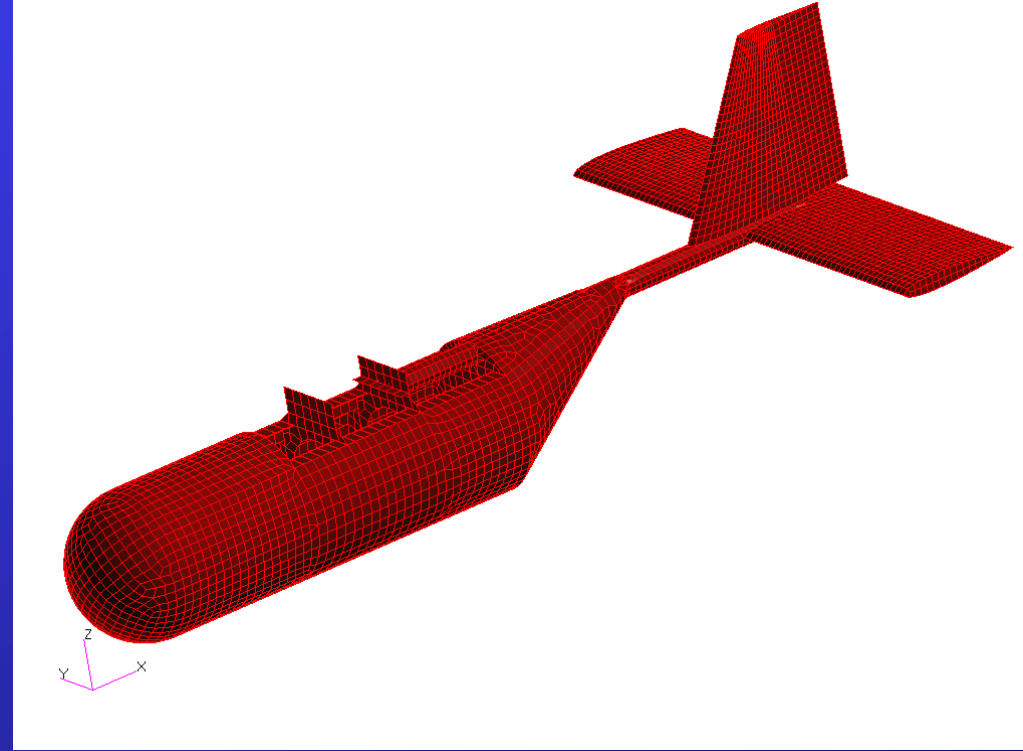
Kanat Sonlu Elemanlar Modeli

Şekil Değiştirebilen Kanatlara Sahip Bir İnsansız Hava Aracının Tasarımı, Üretimi ve Uçuş Testleri

**Gövde ana iskelet
Sonlu Elemanlar Modeli**

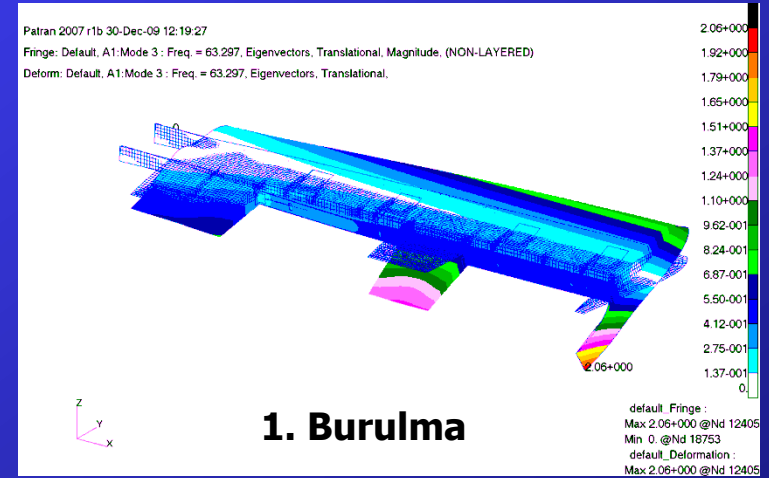
**Gövde ve kuyruk
Sonlu Elemanlar Modeli**

Şekil Değiştirebilen Kanatlara Sahip Bir İnsansız Hava Aracının Tasarımı, Üretimi ve Uçuş Testleri

TAI

Kanadın Sonlu Elemanlar Analizinde Elde Edilen Titreşim Biçimleri

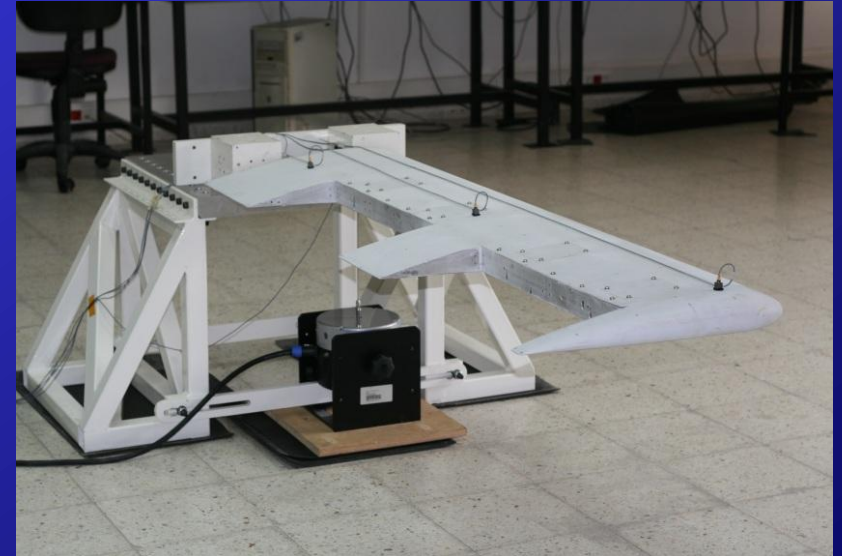

Şekil Değiştirebilen Kanatlara Sahip Bir İnsansız Hava Aracının Tasarımı, Üretimi ve Uçuş Testleri

Kanat yer titreşim testleri düzeneği

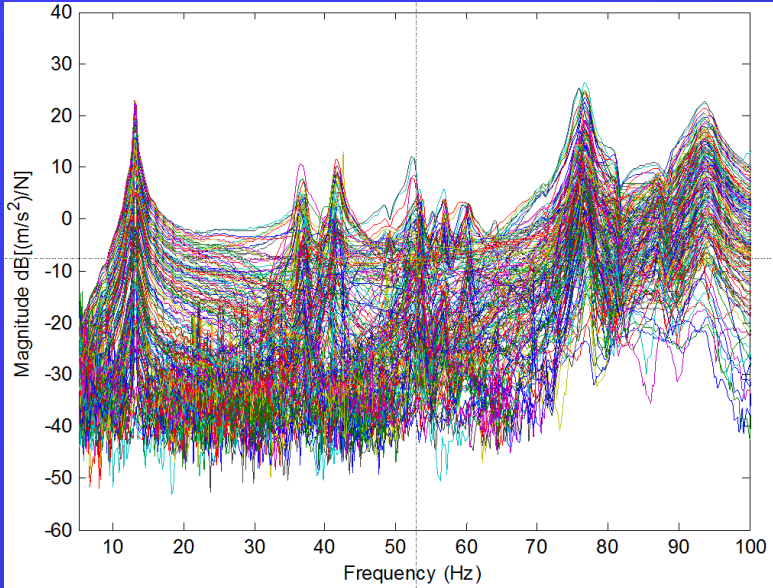

Şekil Değiştirebilen Kanatlara Sahip Bir İnsansız Hava Aracının Tasarımı, Üretimi ve Uçuş Testleri

Kanadın Yer Titreşim Testleriyle Deneysel Olarak Belirlenen Rezonans Frekansları

Kanadın Teorik ve Deneysel Yöntemlerle Belirlenen Rezonans Frekanslarının Karşılaştırılması

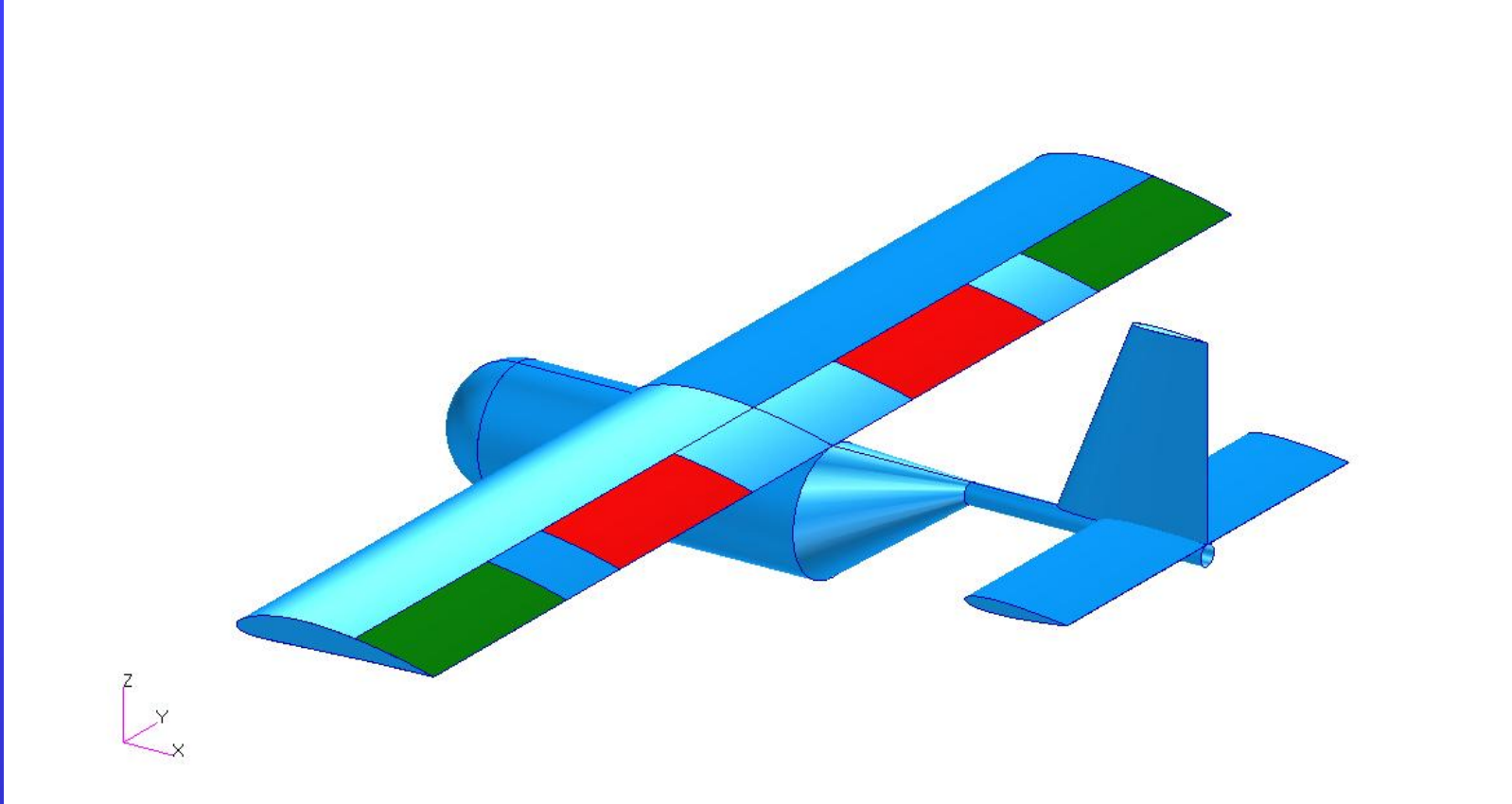
	Teorik Frekans [Hz]	Deneysel Frekans [Hz]	Deneysel sonuçlara göre yüzde farkı
1. Düzleme dik eğilme	14.90	14.75	~ 1.02
1. Burulma	63.30	66.75	~ - 5.17
2. Düzleme dik eğilme	93.00	93.00	~ 0.00

Şekil Değiştirebilen Kanatlara Sahip Bir İnsansız Hava Aracının Tasarımı, Üretimi ve Uçuş Testleri

Tasarlanan Taktik İnsansız Hava Aracı (TİHA)

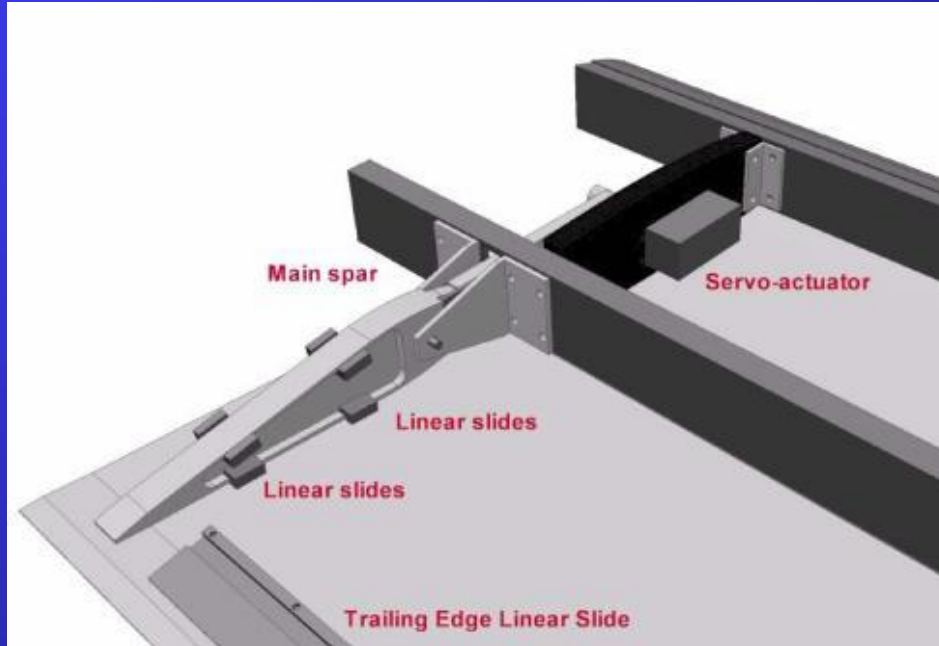
Konvansiyonel olmayan ve firar kenarları açık kontrol yüzeylerine sahip yaklaşık 40 kg ağırlığında ve 3 metre kanat açıklığına sahip bir insansız hava aracı

Şekil Değiştirebilen Kanatlara Sahip Bir İnsansız Hava Aracının Tasarımı, Üretimi ve Uçuş Testleri

Milano Polytechnic Üniversitesince önerilen ve firar kenarında değişiklik sağlayan yaklaşım, TÜBİTAK 107M103 projesi kapsamında, konvansiyonel olmayan kontrol yüzeylerinin tasarımında kullanılmıştır.

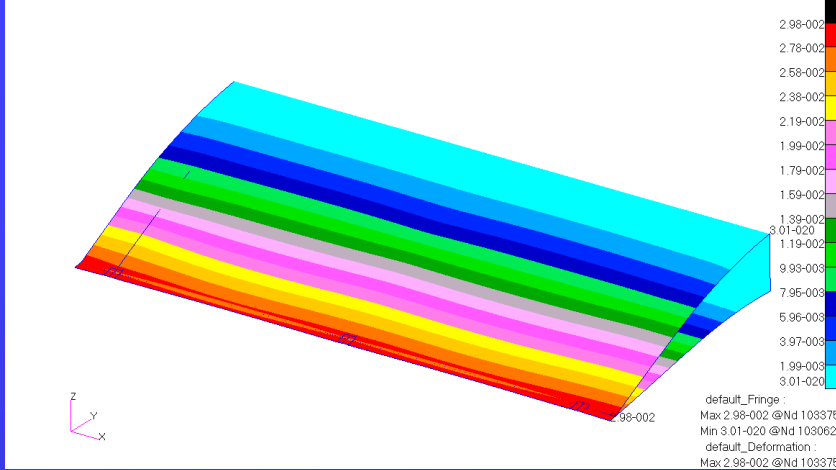

Şekil Değiştirebilen Kanatlara Sahip Bir İnsansız Hava Aracının Tasarımı, Üretimi ve Uçuş Testleri

TAI

Konvansiyonel Olmayan Kontrol Yüzeyleriyle Kambur Değişimi

Sonlu Elemanlar Analizi

Deney

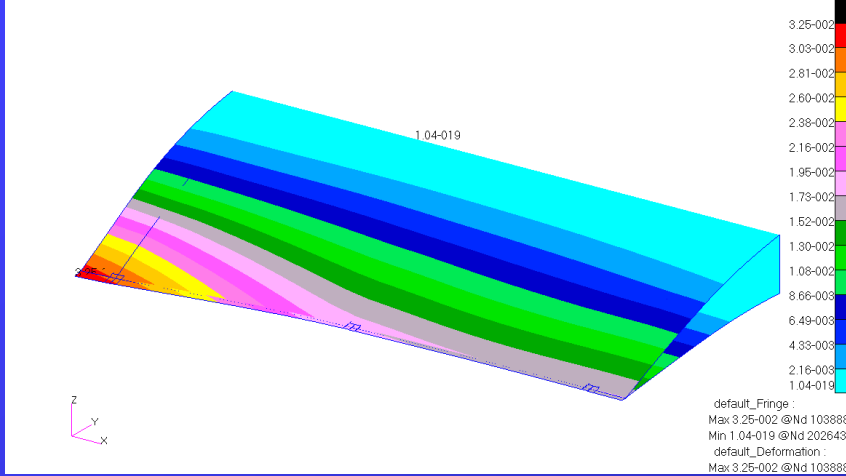

Şekil Değiştirebilen Kanatlara Sahip Bir İnsansız Hava Aracının Tasarımı, Üretimi ve Uçuş Testleri

TAI

Konvansiyonel Olmayan Kontrol Yüzeyleriyle Burulma

Sonlu Elemanlar Analizi

Deney

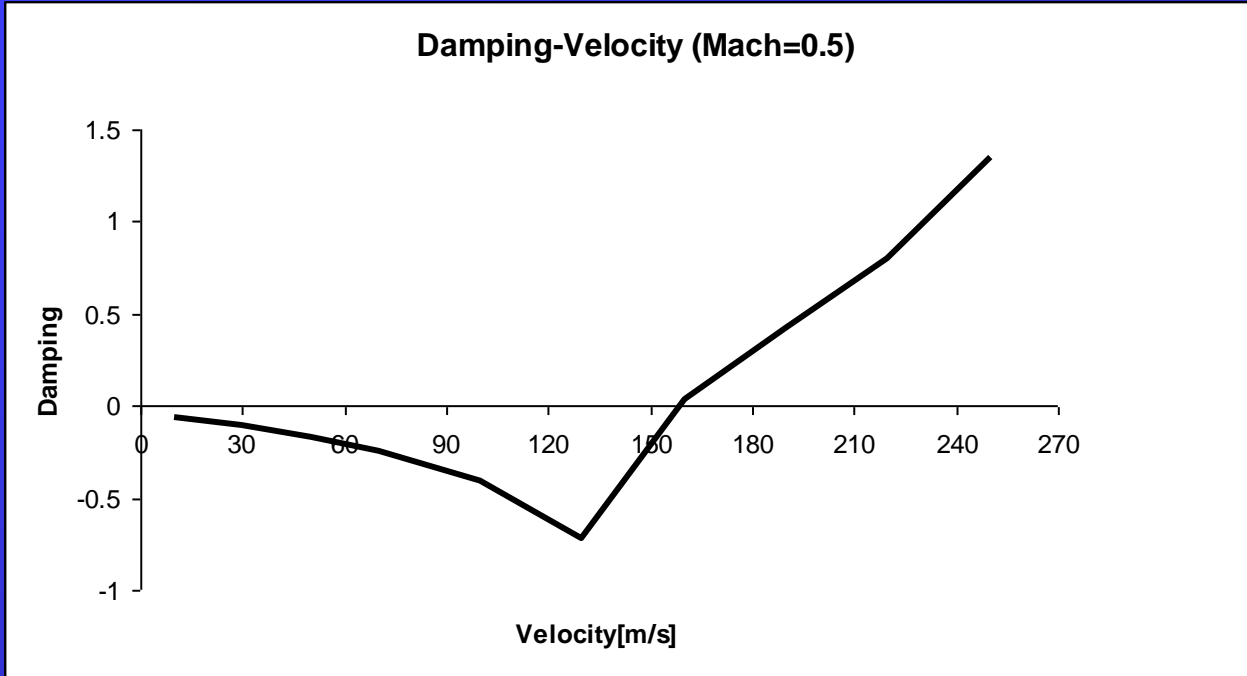

Şekil Değiştirebilen Kanatlara Sahip Bir İnsansız Hava Aracının Tasarımı, Üretimi ve Uçuş Testleri

Aeroelastik Analiz

Kanat Çirpınma hızı 160 m/s, Tasarlanan görev alanı dışı

TİHA AEROELASTİK AÇIDAN GÜVENLİ

Şekil Değiştirebilen Kanatlara Sahip Bir İnsansız Hava Aracının Tasarımı, Üretimi ve Uçuş Testleri

Üretim Süreçleri

Şekil Değiştirebilen Kanatlara Sahip Bir İnsansız Hava Aracının Tasarımı, Üretimi ve Uçuş Testleri

Üretilen İlk TİHA

08 Mart 2010

Şekil Değiştirebilen Kanatlara Sahip Bir İnsansız Hava Aracının Tasarımı, Üretimi ve Uçuş Testleri

Uçuş Testleri 17 Mart 2010

TİHA

Taksi Testi

Şekil Değiştirebilen Kanatlara Sahip Bir İnsansız Hava Aracının Tasarımı, Üretimi ve Uçuş Testleri

Uçuş Testleri 17 Mart 2010

Çabalarına Teşekkürler

Şekil Değiştirebilen Kanatlara Sahip Bir İnsansız Hava Aracının Tasarımı, Üretimi ve Uçuş Testleri

Uçuş Testleri 05 Mayıs 2010

Şekil Değiştirebilen Kanatlara Sahip Bir İnsansız Hava Aracının Tasarımı, Üretimi ve Uçuş Testleri

Uçuş Testleri 05 Mayıs 2010

Çabalarına Teşekkürler

Şekil Değiştirebilen Kanatlara Sahip Bir İnsansız Hava Aracının Tasarımı, Üretimi ve Uçuş Testleri

Uçuş Testleri 26 Mayıs 2010

Şekil Değiştirebilen Kanatlara Sahip Bir İnsansız Hava Aracının Tasarımı, Üretimi ve Uçuş Testleri

TAI

Uçuş Testleri 26 Mayıs 2010

Çabalarına Teşekkürler

Şekil Değiştirebilen Kanatlara Sahip Bir İnsansız Hava Aracının Tasarımı, Üretimi ve Uçuş Testleri

Uçuş Testleri 03 Şubat 2011

Şekil Değiştirebilen Kanatlara Sahip Bir İnsansız Hava Aracının Tasarımı, Üretimi ve Uçuş Testleri

Uçuş Testleri 03 Şubat 2011

Şekil Değiştirebilen Kanatlara Sahip Bir İnsansız Hava Aracının Tasarımı, Üretimi ve Uçuş Testleri

Uçuş Testleri 03 Şubat 2011

Şekil Değiştirebilen Kanatlara Sahip Bir İnsansız Hava Aracının Tasarımı, Üretimi ve Uçuş Testleri

Uçuş Testleri 03 Şubat 2011

Çabalarına Teşekkürler

Şekil Değiştirebilen Kanatlara Sahip Bir İnsansız Hava Aracının Tasarımı, Üretimi ve Uçuş Testleri

TAI

Çabalarına Teşekkürler

Şekil Değiştirebilen Kanatlara Sahip Bir İnsansız Hava Aracının Tasarımı, Üretimi ve Uçuş Testleri

Prof. Dr. Yavuz YAMAN
<http://ae.metu.edu.tr/~yyaman/>
yyaman@metu.edu.tr

Doç. Dr. Melin ŞAHİN
<http://ae.metu.edu.tr/~melin/>
msahin@metu.edu.tr

Prof. Dr. Serkan ÖZGEN
sozgen@ae.metu.edu.tr